

ผลกระทบทางเศรษฐกิจจาก Brexit

บทนำ

ผลการลงประชามติการเป็นสมาชิกภาพของสหราชอาณาจักร (ส.อ.) จากการเป็นสมาชิกภาพสหภาพยุโรป (European Union: EU) หรือ Brexit เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2559 มีคะแนน “ออก” ร้อยละ 52 และคะแนน “อยู่” ร้อยละ 48 ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีเดวิด คาเมรอน นายกรัฐมนตรีประกาศลาออกจากตำแหน่งภายในเดือนตุลาคม 2559 เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้นำคนใหม่มารับหน้าที่ดำเนินการให้ Brexit บรรลุผลสำเร็จ หลังจาก ส.อ.เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ EU ในปี 2516 (1973) รวมเป็นเวลานานถึง 43 ปี ผลการลงประชามติ “ออก” ดังกล่าวได้ส่งผลให้ ส.อ.ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 2 ของ EU และเป็นศูนย์กลางการเงินสำคัญที่สุดของโลก ได้ช้อคตลาดการเงินทั่วโลกอย่างรุนแรง เนื่องจากนักลงทุนไม่มั่นใจถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจและการเงินที่จะตามมาหลัง Brexit ซึ่งผลสรุป ส.อ. ลงประชามติลาออกจาก EU มีผลกระทบและโอกาสทางเศรษฐกิจต่างๆ ดังนี้

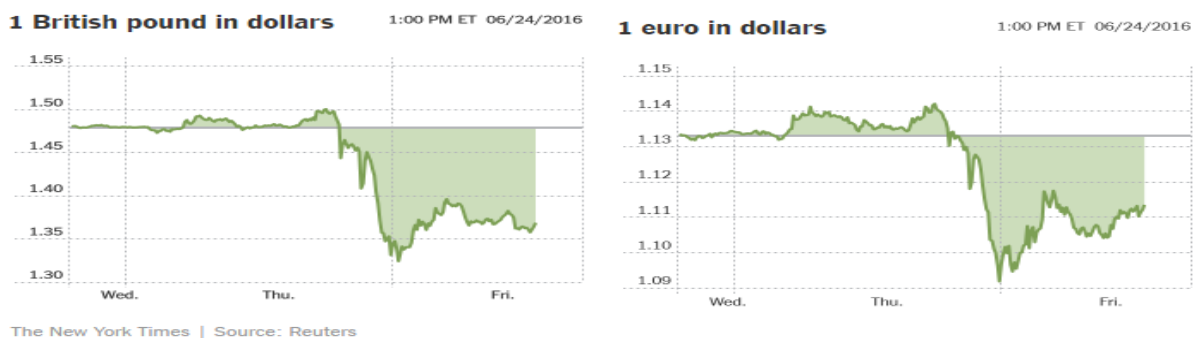
1. ผลกระทบในเชิงลบ

1.1 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวลดลงอย่างมากทั่วโลก เป็นผลที่เกิดขึ้นทันทีภายหลังจากการลงประชามติว่า “ออก” ทำให้มูลค่าทรัพย์สินลดลงทันที โดย Financial Time ระบุว่ามูลค่าทรัพย์สินของโลกลดลงทันทีจำนวน 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากดัชนีตลาดหลักทรัพย์ทั่วโลก ปรับตัวลดลงอย่างมากเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2559

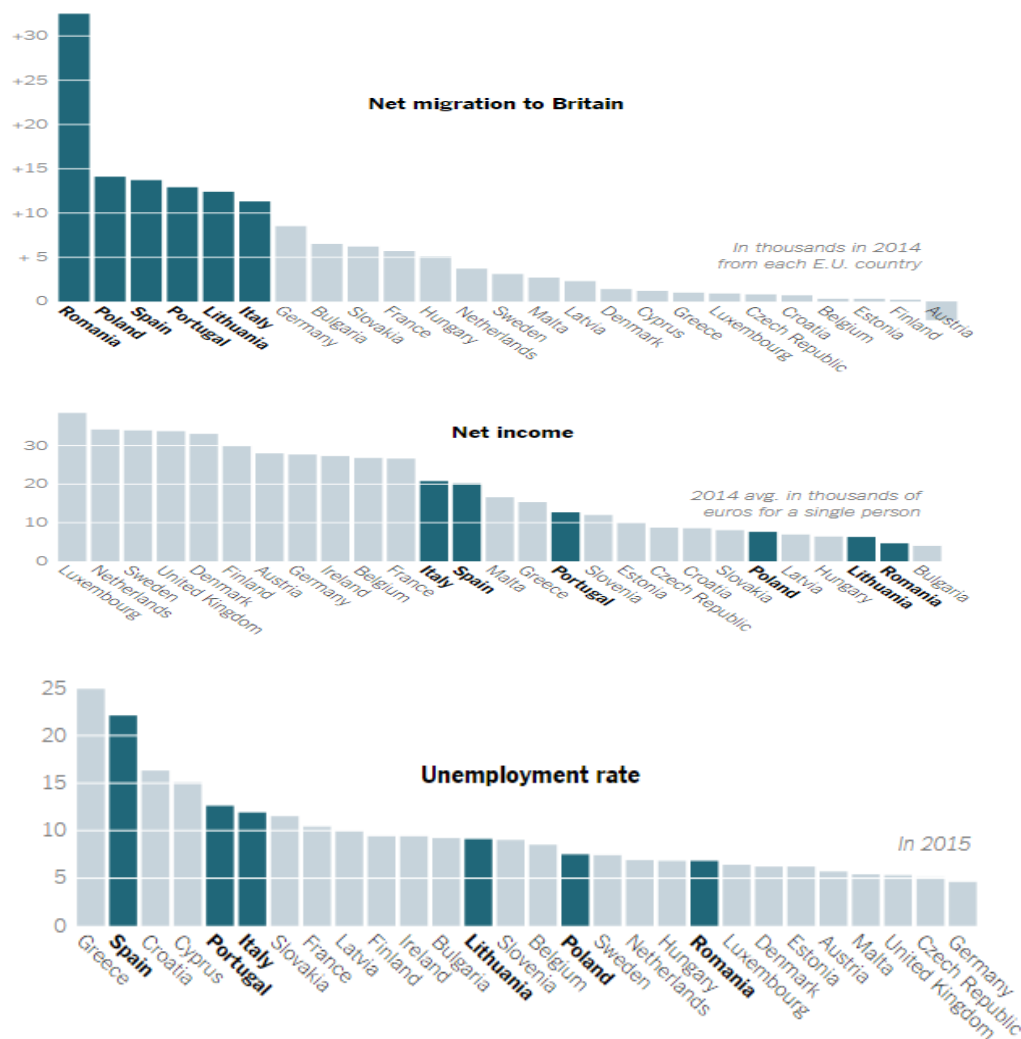

1.2 ค่าเงินปอนด์อ่อนค่าลงต่ำสุดนับตั้งแต่ปี 2528 (1985) ต่ำกว่าช่วงวิกฤตการเงินซัพไพร์ม 2551/52 เช่นเดียวกับเงินยูโรที่อ่อนค่าลงมากเช่นกัน ทำให้มูลค่าทรัพย์สินที่เป็นเงินปอนด์ลดลงทันที

Currencies Plummet

1.3 ผลกระทบต่อบุคลากร/แรงงานอพยพ (Immigration Patterns Change) จากเดิมแรงงานของประเทศสมาชิก EU สามารถเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีระหว่างกัน แรงงานจากประเทศใหม่ที่มีพัฒนาเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า หรือประเทศที่มีอัตราการว่างงานสูง อาทิ โรมาเนีย โปแลนด์ สเปน อิตาลี ได้เข้ามาทำงานใน ส.อ.เป็นจำนวนมาก เนื่องจากแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า (Economic Incentive) ในสมาชิกของ EU ส่วนใหญ่ Brexit อาจทำให้มีการจำกัดแรงงานอพยพเข้ามาทำงานใน ส.อ.ลง อาจส่งผลให้ขาดแรงงานในบางสาขาธุรกิจ ซึ่งอาจส่งผลต่อ GDP Growth ลดลง เนื่องจาก ส.อ.เป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) โดยช่วงหาเสียงเลือกตั้งทั่วไป ปี 2558 ที่ผ่านมานายกรัฐมนตรีเดวิด คาเมรอน ได้ระบุว่า จะจำกัดให้มีแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานได้ปีละ 1 แสน แต่ในช่วงที่ผ่านมา มีจำนวนมากกว่านี้ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ฝ่ายโหวต “ออก” ใช้เป็นเหตุผลในการโหวต “ออก” จาก EU ในครั้งนี้

The New York Times | Sources: British Office for National Statistics; Eurostat

1.4 ผลกระทบทางการค้าระหว่างประเทศ Brexit ทำให้ ส.อ.สูญเสียประโยชน์จากการการเข้าถึงตลาดเดียว (Single market) ทั้งด้านการค้าสินค้าและบริการของ EU และต้องเริ่มเจรจาความตกลงการค้าเสรีกับ EU หรือประเทศที่ EU มีความตกลงการค้าเสรีด้วย รวมทั้งสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯได้กล่าวแล้วว่า จะยังไม่เริ่มเจรจาการค้ากับ ส.อ. ในขณะเดียวกัน ส.อ.เป็นอิสระที่เจรจาความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีกับประเทศใดก็ได้ โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้

เงื่อนไขการเจรจาการค้าที่เข้มงวด EU อีกต่อไป แต่ ส.อ.อาจจะมีปัญหาการจัดลำดับความสำคัญของการเจรจา ความตกลงฯ เงื่อนไขเรื่องเวลา รวมทั้งข้อจำกัดด้านบุคลากรในการเจรจา เนื่องจากมีความตกลงฯ มีเป็นจำนวนมาก และมีความซับซ้อนในการเจรจา เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ทางการค้าชดเชยการสูญเสียประโยชน์จากการเข้าถึงตลาดเดียวของ EU ทั้งด้านการค้าสินค้าและบริการ การลงทุน การเคลื่อนย้ายบุคคล การระงับข้อพิพาท ฯลฯ ซึ่งล้วนต้องใช้เวลาานาน จึงมีความเสี่ยงของช่วงเวลาที่ยังเจรจาไม่สำเร็จ

นอกจากนี้ ราคาสินค้านำเข้าจะเพิ่มขึ้นจากประเทศสมาชิก EU เพราะต้องจ่ายภาษีเพิ่มขึ้น ประกอบค่าเงินปอนด์ที่อ่อนค่าลงจะทำให้การนำเข้าสินค้าจาก EU และประเทศอื่น มีราคาแพงขึ้น เนื่องจากไม่ได้ประโยชน์จากการเข้าถึงตลาดเดียวใน EU (EU's Single Market) และกับประเทศอื่นที่ EU มีการเจรจาความตกลงการค้าเสรีด้วย อีกต่อไป ทั้งนี้ ปัจจุบัน ส.อ.ขาดดุลการค้า (รวมสินค้าและบริการ) มากที่สุดในบรรดาสมาชิก EU ในขณะที่ค่าเงินปอนด์อ่อนลงเป็นผลดีต่อการส่งออก รวมทั้งดึงดูดให้นักท่องเที่ยว มีจำนวนนักเรียนเดินทางมาศึกษาใน ส.อ.มากขึ้น

Member States' total trade (intra-EU + extra-EU)

bn €

	Total exports						Total imports						Trade balance					
	Total		Intra-EU		Extra-EU		Total		Intra-EU		Extra-EU		Total		Intra-EU		Extra-EU	
	Jan-Apr 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Mar 16	Growth / Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Jan-Apr 15	Jan-Apr 16	Jan-Apr 15
Belgium	116.7	-2%	84.1	-2%	32.7	-4%	109.5	-3%	67.4	-4%	42.1	-3%	7.3	6.2	16.7	15.4	-9.4	-9.3
Bulgaria	7.2	-3%	4.9	3%	2.3	-14%	7.9	-8%	5.4	-1%	2.5	-20%	-0.7	-1.1	-0.5	-0.7	-0.2	-0.4
Czech Republic	50.0	7%	42.2	9%	7.7	0%	42.3	4%	33.6	7%	8.7	-5%	7.6	5.9	8.7	7.4	-1.0	-1.5
Denmark	28.1	-4%	17.2	-4%	10.8	-4%	24.9	-3%	18.0	2%	6.9	-13%	3.1	3.6	-0.8	0.2	3.9	3.3
Germany	400.1	1%	238.1	4%	161.9	-2%	313.7	0%	208.6	2%	105.1	-3%	86.4	81.3	29.6	25.1	56.8	56.2
Estonia	3.8	-1%	2.9	-1%	1.0	0%	4.4	3%	3.6	6%	0.8	-9%	-0.6	-0.4	-0.8	-0.5	0.2	0.1
Ireland	36.0	1%	18.7	0%	17.3	3%	19.9	-9%	13.6	-2%	6.3	-22%	16.1	13.5	5.0	4.7	11.0	8.8
Greece	7.8	-8%	4.6	1%	3.2	-17%	14.3	-4%	7.8	1%	6.6	-9%	-6.5	-6.4	-3.1	-3.1	-3.4	-3.3
Spain	84.9	2%	57.3	5%	27.6	-4%	90.8	-1%	56.1	2%	34.6	-7%	-5.9	-8.6	1.2	-0.2	-7.1	-8.4
France	150.2	-1%	91.7	0%	58.5	-3%	173.0	1%	120.5	4%	52.5	-5%	-22.8	-19.4	-28.8	-24.8	6.0	5.4
Croatia	3.7	3%	2.4	2%	1.2	4%	6.1	3%	4.9	5%	1.2	-4%	-2.4	-2.3	-2.4	-2.3	0.0	-0.1
Italy	134.1	-1%	76.7	3%	57.4	-5%	120.4	-3%	72.8	1%	47.6	-8%	13.6	11.0	3.9	2.7	9.8	8.3
Cyprus	0.5	-23%	0.2	-34%	0.3	-10%	1.5	-9%	1.1	-8%	0.4	-12%	-1.0	-1.0	-0.9	-0.8	-0.1	-0.1
Latvia	3.3	-6%	2.3	-8%	1.0	-2%	3.9	-7%	3.1	-5%	0.8	-16%	-0.6	-0.7	-0.8	-0.8	0.2	0.0
Lithuania	7.0	-1%	4.3	-3%	2.7	4%	7.6	-5%	5.4	1%	2.2	-17%	-0.6	-1.0	-1.1	-0.9	0.4	-0.1
Luxembourg	5.0	-2%	4.2	-3%	0.9	4%	6.4	-11%	4.9	-4%	1.5	-29%	-1.3	-2.0	-0.7	-0.8	-0.6	-1.2
Hungary	30.2	3%	24.9	4%	5.3	-3%	27.6	1%	21.4	3%	6.2	-6%	2.6	2.1	3.5	3.1	-0.9	-1.0
Malta	0.8	-7%	0.3	1%	0.5	-12%	2.0	18%	0.8	-14%	1.2	61%	-1.2	-0.9	-0.5	-0.6	-0.7	-0.2
Netherlands	163.9	-3%	125.0	-2%	38.9	-5%	143.3	-5%	67.9	0%	75.5	-8%	20.5	18.6	57.1	60.1	-36.6	-41.5
Austria	45.5	1%	32.3	3%	13.2	-1%	46.4	0%	35.9	2%	10.6	-6%	-0.9	-1.5	-3.6	-3.7	2.6	2.1
Poland	60.1	2%	48.3	2%	11.7	-1%	57.0	-1%	41.0	0%	16.0	-4%	3.1	1.4	7.4	6.3	-4.3	-4.9
Portugal	16.1	-2%	12.5	4%	3.6	-18%	19.2	-1%	15.1	0%	4.1	-7%	-3.1	-3.0	-2.8	-3.0	-0.5	0.0
Romania	18.6	4%	14.1	7%	4.4	-4%	21.4	8%	16.7	9%	4.6	2%	-2.8	-2.0	-2.8	-2.1	-0.2	0.1
Slovenia	9.7	3%	7.5	3%	2.3	3%	8.8	0%	6.2	0%	2.7	-1%	0.9	0.6	1.3	1.1	-0.4	-0.5
Slovakia	22.5	2%	19.4	3%	3.1	-1%	21.5	2%	17.3	5%	4.2	-8%	1.0	1.0	2.0	2.4	-1.1	-1.4
Finland	16.4	-8%	9.8	-6%	6.7	-11%	17.4	-4%	12.8	-2%	4.5	-11%	-0.9	-0.3	-3.1	-2.6	2.1	2.4
Sweden	41.5	0%	24.8	1%	16.7	-3%	40.6	0%	29.3	4%	11.3	-8%	0.9	1.3	-4.5	-3.6	5.4	4.9
United Kingdom	122.4	-9%	58.9	-3%	63.5	-14%	188.7	1%	96.9	-3%	91.8	5%	-66.2	-52.0	-38.0	-39.1	-28.3	-12.9

ที่มา Eurostat ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2559

1.5 ผลกระทบต่อการสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจ (Opportunity Costs) ในการจัดทำความตกลงทางการค้าใหม่

สำนักข่าว Washington Post ได้รายงานทางเลือกของ ส.อ หลัง Brexit (What would Britain look like post-Brexit? Here are 4 options) ซึ่งมี 4 ทางเลือก สรุปได้ ดังนี้

1) รูปแบบความตกลงการค้าเสรีระหว่าง EU กับ นอร์เวย์ ไอซ์แลนด์ ลิกเตนสไตน์

- นอร์เวย์ ไอซ์แลนด์ ลิกเตนสไตน์ เป็นสมาชิกความตกลงการค้าเสรี EU (European Economic Area: EEA) สามารถเข้าถึงตลาด EU (EU's Single Market) แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบของ EU โดยยกเว้นสาขาเกษตรและการประมง โดยไม่ต้องมีการเจรจาใหม่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือกฎระเบียบของ EU เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศ ต้องรับมาใช้โดยอัตโนมัติ
- หาก ส.อ.ต้องการลาออกจาก EU โดยไม่ต้องการเสียอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ก็เป็นไปได้ยากที่จะนำรูปแบบนี้มาใช้ เนื่องจากทั้ง 3 ประเทศข้างต้น ยังต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของ EU อยู่ รวมทั้งยอมรับหลักการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี เหมือนหนึ่งเป็นสมาชิก EU ถึงแม้จะไม่ใช้สมาชิก EU โดยนิตินัย

2) รูปแบบความตกลงการค้าเสรีระหว่าง EU กับ สวิตเซอร์แลนด์

- มีรูปแบบคล้ายกับ EEA แต่ยืดหยุ่นมากกว่า เปิดโอกาสให้มีการเจรจาทวิภาคีกับ EU แลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ในการจะรับหรือไม่รับกฎหมายหรือกฎระเบียบของ EU มาใช้ เป็นกรณีๆ ไป และเป็นระยะๆ
- รูปแบบนี้ จะมีการเจรจาทวิภาคีกันเป็นระยะ ๆ ที่ EU มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือกฎระเบียบ จึงเป็นภาระในการเจรจาของทั้ง 2 ฝ่าย จึงมีเสียงวิจารณ์ว่า EU จะไม่ยอมทำความตกลงแบบนี้กับ ส.อ.นอกจากนี้ ความตกลงการค้าเสรีระหว่าง EU กับ สวิตเซอร์แลนด์ได้ยกเว้นการค้าบริการออกไป ซึ่งหากนำรูปแบบนี้มาใช้ ส.อ.จะไม่ได้เข้าถึงตลาดเดียวด้านการค้าบริการ ซึ่งเป็นจุดแข็งของเศรษฐกิจ ส.อ. เนื่องจากภาคบริการคิดเป็นประมาณร้อยละ 78.6 ของ GDP ส.อ.

3) รูปแบบความตกลงการค้าเสรีระหว่าง EU กับ แคนาดา

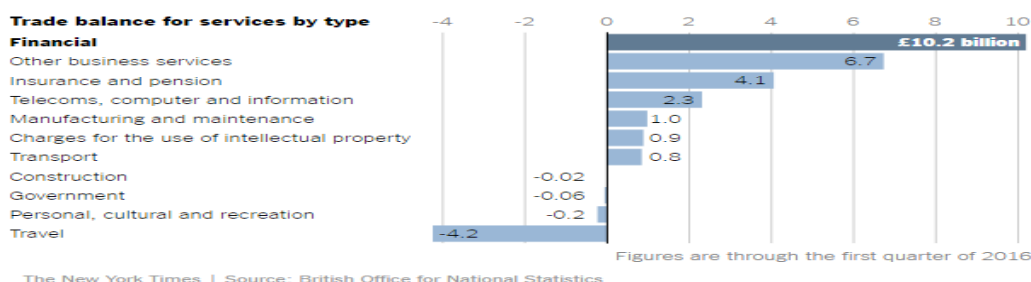
- เป็นรูปแบบที่นาย Boris Johnson อดีตผู้ว่าการกรุงลอนดอน ได้สนับสนุนในช่วงการรณรงค์หาเสียงเพื่อ Brexit ว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสม โดยรวมความตกลงการค้าเสรีสินค้าและบริการ แต่ไม่รวมการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี
- อย่างไรก็ตาม ความตกลงการค้าเสรีระหว่าง EU กับ แคนาดาใช้เวลาถึง 5 ปีในการเจรจา กรณี ส.อ.อาจมีความซับซ้อนกว่า ย่อมใช้ในการเจรจาเวลามากกว่า เนื่องจากมีการเชื่อมโยงกับยุโรปมากกว่า นอกจากนี้ ได้ยกเว้นการค้าบริการออกไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นจุดแข็งของ ส.อ. เช่นกัน

4) รูปแบบความตกลงการค้าเสรีภายใต้ WTO (World Trade Organisation)

- หากความตกลงฯ ที่กล่าวข้างต้นไม่สามารถใช้ได้ ส.อ.ต้องใช้ความตกลงการค้า WTO สำหรับการค้ากับ EU โดย WTO เป็นองค์การการค้าโลก กฎเกณฑ์ทางการค้าใช้กับสมาชิก 162 ประเทศ ไม่สามารถให้สิทธิพิเศษสำหรับทวีปใดได้ ตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้อารมณ์ (Most Favoured Nation Treatment) ของ WTO
- กระทรวงการคลัง ส.อ. ระบุว่าการใช้รูปแบบการเจรจาการค้า WTO จะทำให้ GDP ส.อ.ลดลงร้อยละ 7.5 ในปี 2573 (2030) เนื่องจากกำแพงภาษีที่สูง การกีดกันการเข้าสู่ตลาด (Market Access) และใช้เวลาในการเจรจามาก ดังจะเห็นได้จากการล้มเหลวของการเจรจา WTO ในช่วงที่ผ่านมา ทำให้ประเทศต่างๆ หันไปเจรจาความตกลงการค้าเสรีทวีปใดเพื่อลดอุปสรรคการค้าระหว่างกันแทนการเจรจาภายใต้กฎเกณฑ์ WTO การใช้รูปแบบการเจรจาการค้า WTO จึงไม่น่าจะมีประสิทธิภาพ

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ในแต่ละความตกลงการค้าฯ มีทั้งผลประโยชน์ (Benefit) และต้นทุน (Cost) ตามมา ไม่ว่าจะเป็นเลือกใช้รูปแบบไหน เช่นเดียวกับผลประโยชน์จากการเข้าถึงตลาดเดียวของ EU (EU's single market) ที่ต้องแลกกับการเคลื่อนย้ายบุคลากร/แรงงานเสรี นอกจากนี้ ในช่วงระหว่างการเจรจาความตกลง ฯ ใหม่ ซึ่งคาดว่าจะต้องใช้เวลาานานมาก ทำให้ ส.อ.สูญเสียต้นทุนโอกาสทางเศรษฐกิจ (Opportunity Costs) ซึ่งอาจส่งผลให้ GDP Growth ลดลงได้ เพราะรายได้จากการค้าระหว่างประเทศลดลง

1.6 ผลกระทบต่อธุรกิจบริการการเงิน บริการการเงินสร้างรายได้แก่เศรษฐกิจ ส.อ.มากที่สุด เมื่อเทียบกับบริการสาขาอื่นๆ มีการเกินดุลการค้าบริการทางการเงินประมาณ 10.2 พันล้านปอนด์ เนื่องจากกรุงลอนดอนเป็นศูนย์กลางทางการเงินที่สำคัญของโลก Brexit อาจทำให้มีการย้ายสำนักงาน หรือพนักงานในธุรกิจการเงินของบริษัทการเงินข้ามชาติไปอยู่ที่ศูนย์กลางการเงินที่เป็นคู่แข่งของกรุงลอนดอนในประเทศสมาชิก EU อื่นๆ อาทิ ปารีส แฟรงเฟิร์ต ดับลิน อัมสเตอร์ดัม ซึ่งจะทำให้รายได้จากธุรกิจบริการการเงินของ ส.อ.ในอนาคตลดลง และอาจมีผลทำให้ GDP Growth ลดลง ซึ่งหลังจากผล Brexit เริ่มมีสถาบันการเงินชั้นนำของโลกประกาศย้ายพนักงานออกจากกรุงลอนดอน รวมทั้งเตรียมลดขนาดธุรกิจเพื่อย้ายไปทำธุรกิจในประเทศอื่น เนื่องจากความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจ ส.อ. ในอนาคต และกรุงลอนดอนอาจไม่เหมาะสมในการทำธุรกิจการเงินอีกต่อไป เพราะจะมีต้นทุนทางธุรกิจสูงขึ้น จากการไม่สามารถเข้าถึงตลาดเดียวของ EU

1.7 ผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศ หลังผลลงประชามติ Brexit สถาบันจัดอันดับความน่าเชื่อถือ Moody ได้ลดอันดับความน่าเชื่อถือ Outlook เศรษฐกิจ ส.อ.จาก Stable เป็น Negative เนื่องจากเห็นว่า ส.อ.มีแนวโน้มเศรษฐกิจอ่อนแอยืดเยื้อ ภาคการเงินอ่อนแอ และในระยะยาวจะมีความเสี่ยงจากการที่ ส.อ.ไม่สามารถได้ประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรี เนื่องจากยังไม่ได้เริ่มเจรจากับทั้ง EU หรือประเทศอื่น ในขณะที่สูญเสียประโยชน์จากการเข้าถึงตลาด EU ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในขณะที่ S&P กล่าวว่า มีความเสี่ยงกับอันดับความน่าเชื่อถือ “AAA” ของ ส.อ. ที่อาจถูกปรับลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจและการเงิน ตลอดจนแนวโน้มการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศอาจลดลง และต้นทุนการระดมทุนของเอกชนในประเทศเพิ่มขึ้น จากการไม่สามารถเข้าถึงตลาดเดียวของ EU

1.8 ปัญหาสกอตแลนด์ (ร้อยละ 62 โหวต “อยู่” กับ EU) และไอร์แลนด์เหนือ (ร้อยละ 55.8 โหวต “อยู่” กับ EU) มีแนวโน้มที่จะแยกตัวออกจาก ส.อ. เนื่องจากคนส่วนใหญ่ต้องการอยู่กับ EU ไม่ต้องการถูกลากให้ทำตามประชามติของ ส.อ. หากในอนาคตมีการลงมติให้สกอตแลนด์และไอร์แลนด์เหนือออกจาก ส.อ. ประสบผลสำเร็จจะทำให้ ส.อ.เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กลง อำนาจต่อรองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในเวทีระหว่างประเทศจะลดลง ความเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของ ส.อ.ในโลกจะลดลงไปด้วย

2. ผลในเชิงบวกต่อ ส.อ.

2.1 ค่าเงินปอนด์ที่อ่อนค่าลงจะทำให้สินค้าของ ส.อ.ถูกลง สามารถส่งออกได้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวใน ส.อ.จะถูกกลง อาจทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมา ส.อ.มากขึ้น

2.2 ประหยัดงบประมาณที่บริจาคให้ EU รวมทั้งงบประมาณที่ช่วยเหลือประเทศสมาชิก EU ที่จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในอนาคต เช่นเดียวกับการให้ความช่วยเหลือกรีซที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม Financial Times ได้เคยวิเคราะห์ว่า งบประมาณส่วนนี้มีจำนวนไม่มาก เมื่อเทียบกับผลประโยชน์และรายได้ของประเทศที่ได้รับจากการเข้าถึงตลาดเดียวของ EU

2.3 ได้อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) ทางรัฐสภากลับคืนมา ไม่ต้องรับกฎหมาย EU มาใช้ ซึ่งหลายฉบับเป็นสิ่งที่ประชาชน ส.อ. ไม่ต้องการ โดยรัฐสภา ส.อ.ไม่สามารถคัดค้านได้ ภายใต้ Brexit รัฐสภา ส.อ.สามารถออกกฎหมายที่เห็นว่าเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของ ส.อ. เอง

2.3 จำกัดแรงงานอพยพได้ ลดงบประมาณที่ต้องจัดสรรให้สำหรับสวัสดิการแก่แรงงานต่างชาติที่มาทำงานใน ส.อ. รวมทั้งลดปัญหาสังคมอื่นๆ ที่เกิดจากผู้อพยพ ดูแลความมั่นคงได้มากขึ้น ลดภัยที่เกิดจากผู้อพยพที่แฝงตัวมาทำแรงงานอพยพ อย่างไรก็ตาม ประเด็นการเคลื่อนย้ายบุคลากร/แรงงานเสรียังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการเจรจาระหว่าง ส.อ. กับ EU ในอนาคต

3. ผลกระทบต่อสหภาพยุโรป (EU)

3.1 กระแสลาออกตาม ส.อ ของสมาชิก EU เพิ่มขึ้น อาทิ นาย Geert Wilders สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต่อต้านผู้อพยพชาวมุสลิมได้เรียกร้องขอทำประชามติสำหรับเนเธอร์แลนด์ในการเป็นสมาชิกของ EU จากการสำรวจร้อยละ 54 ของประชาชนอยากให้มีประชามติ และยืนยันว่าถ้าเขาได้เป็นนายกฯ ในอนาคต จะทำประชามติอย่างแน่นอน (Nexit) ในฝรั่งเศส ที่ผู้นำฝ่ายขวาจัด เตรียมหาเสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดีฝรั่งเศสในเดือน เม.ย 60 ว่าจะทำประชามติ (Frexit) เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีฝ่ายต่อต้าน EU ในประเทศสมาชิกอื่นๆ เช่น ในเยอรมนี เดนมาร์ก ออสเตรีย โปรตุเกส สวีเดน เป็นต้น ซึ่งกำลังเป็นข้อกักรงในประเศสมาชิก เพราะประชาชนในประเทศของตนที่ไม่เห็นด้วยกับการเข้าเป็นสมาชิก EU เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความไม่แน่นอนต่ออนาคตของ EU

3.2 ความไม่พอใจของสมาชิก EU ต่อ Brexit มากขึ้น ผู้นำของประเทศสมาชิก EU ต้องการให้ ส.อ. เป็นสมาชิก EU เพื่อคงความแข็งแกร่งของ EU แต่การที่ผล ส.อ.โหวต “ออก” สร้างความไม่พอใจทั่วยุโรป ซึ่งนาย Jean-Claude Juncker ประธาน EU กล่าวว่า ประเทศที่ขอ “ออก” จากสมาชิกภาพของ EU นั้น EU จะไม่ยินดีต้อนรับให้กลับเข้ามาเป็นสมาชิก EU อีก เช่นเดียวกับนาย Emmanuel Macron รัฐมนตรีกระทรวงเศรษฐกิจของฝรั่งเศสเรียกร้องให้ ส.อ.ออกจากสมาชิกภาพโดยเร็ว เช่นเดียวผู้นำ EU ที่อื่นๆ ต้องการให้ ส.อ.ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามผลประชามติโดยเร็ว

3.3 เมื่อ ส.อ.ซึ่งเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจอันดับ 2 ลาออกไป จะทำให้สัดส่วน GDP ของกลุ่ม EU เมื่อเทียบกับเศรษฐกิจโลกจะลดลง อำนาจต่อรองในเวทีเศรษฐกิจระหว่างประเทศของ EU จะลดลง

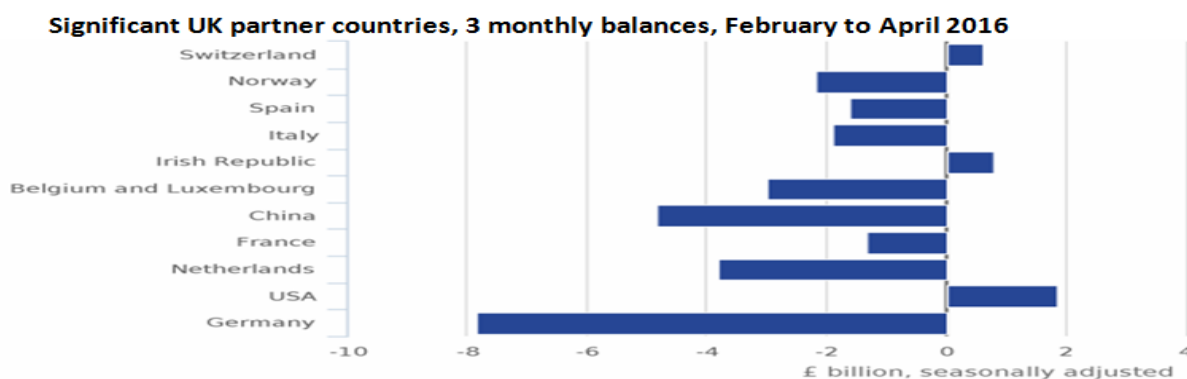
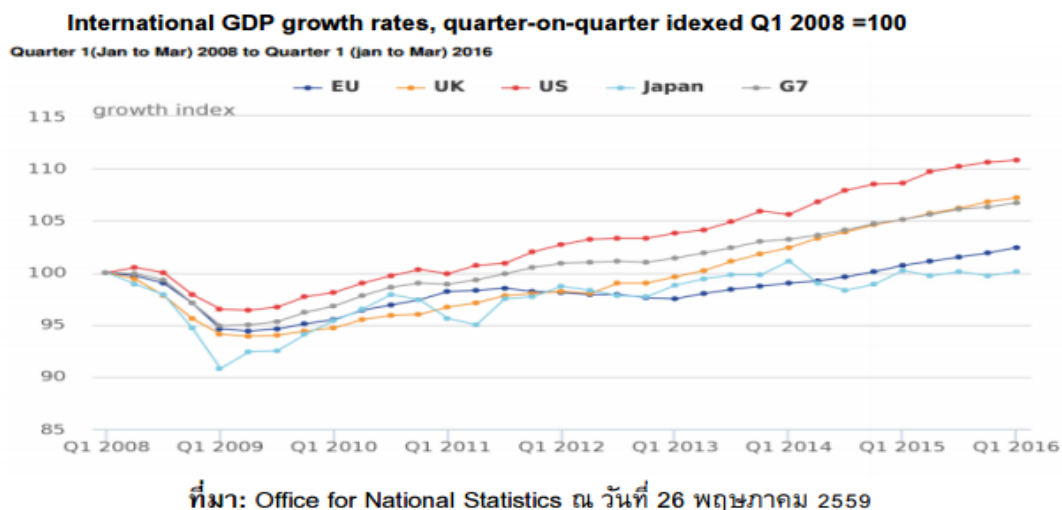
4. ผลกระทบต่อเอเชีย สำนักข่าว Bloomberg ระบุว่า ฮองกง และ สิงคโปร์ ได้รับผลกระทบมากที่สุด เนื่องเป็นศูนย์กลางทางการเงินของเอเชียในฐานะอาณานิคมเก่าของ ส.อ. และมีการเชื่อมโยงตลาดการเงินกับกรุงลอนดอนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะเมื่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์และค่าเงินปอนด์ลดลงอย่างมากหลังผลลงประชามติ Brexit นอกจากนี้ จีน ก็ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากมีเงินลงทุนจำนวนมากใน ส.อ. ทำให้ทรัพย์สินในรูปเงินปอนด์มีมูลค่าลดลงอย่างมาก ประกอบกับจีนเป็นประเทศที่มีการส่งออกไปยังยุโรปมากที่สุดในเอเชีย หากการออกของ ส.อ.ครั้งนี้อาจทำให้อุปสงค์ของ EU น้อยลง ส่วนประเทศที่ได้รับผลกระทบน้อยได้แก่ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ และไทย

5. ผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลก

IMF ได้คาดการณ์เศรษฐกิจโลกว่า จะโตร้อยละ 3.5 ในปี 2559 จากการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ประเทศเกิดใหม่ (Emerging Markets) เช่น บราซิลเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย (Recession) ในขณะที่สหรัฐฯ เติบโตช้ากว่าที่คาดการณ์ไว้ ส่วนญี่ปุ่นและยุโรปจะเกิดภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน (Stagnation) Brexit มีแนวโน้มจะทำให้ Growth ของทั้ง ส.อ.และ EU ลดลง ซึ่งจะเป็นการซ้ำเติมต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก

จากตัวเลข Real GDP Growth ของ ส.อ. ล่าสุดไตรมาส 1/59 ขยายตัวที่ร้อยละ 0.4 QoQ และที่ร้อยละ 2.0 YoY เป็นการเจริญเติบโตที่ต่อเนื่อง 13 ไตรมาสติดต่อกัน และสูงกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในไตรมาส

1/51 ถึงร้อยละ 7.3 และสูงกว่าช่วงวิกฤตเศรษฐกิจในไตรมาส 2/52 ร้อยละ 6.1 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศ G7 แล้ว เศรษฐกิจ ส.อ. สูงกว่าอัตราเติบโตเฉลี่ยของ G7 แต่ต่ำกว่าของสหรัฐฯ เท่านั้น และเติบโตมากกว่าอัตราเฉลี่ยของ EU และสมาชิกขนาดเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของ EU อาทิ เยอรมัน (ร้อยละ 0.3 ณ ไตรมาส 4/58) ฝรั่งเศส (0.3) และอิตาลี (0.1) Brexit ไม่เพียงจะกระทบต่อเศรษฐกิจ ส.อ. เท่านั้น แต่จะกระทบต่อประเทศคู่ค้าสำคัญในยุโรป เช่น เยอรมันนี เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม นอร์เวย์ ฯลฯ ที่ได้ดุลการค้า ส.อ.มากที่สุด ซึ่งอาจจะกระทบต่อ GDP Growth ของประเทศเหล่านั้นลดลงด้วย ซึ่งจะทำให้ตัวเลข GDP Growth รวมของยุโรปลดลง

6. ผลกระทบต่อไทย

6.1 ด้านการค้าสินค้า จากการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ ประจำกรุงลอนดอน คาดว่า

ในระยะสั้นผลกระทบต่อการค้าของไทยมีจำกัด โดยมูลค่าการส่งออกจากไทยไป ส.อ.ในปี 2558 อยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 1.78 ของการส่งออกทั้งหมด และ Brexit จะทำให้ ส.อ. มีอิสระในการดำเนินนโยบายการค้าของตน โดยไทยอาจสามารถเจรจาต่อรองกับ ส.อ.โดยตรงในระดับทวิภาคีได้ ซึ่งอาจมีการผ่อนปรนความเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าจากไทยบางประเภทที่ประสบปัญหาการปฏิบัติตามกฎระเบียบ EU เช่น สินค้าประมง สินค้าผักผลไม้ เป็นต้น รวมทั้งมีความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงทางการค้าเสรีระหว่างไทยกับ ส.อ.ได้ จะเป็นประโยชน์ต่อการขยายมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับ ส.อ.

6.2 ด้านการค้าบริการ ซึ่งรวมการท่องเที่ยว ค่าเงินปอนด์อ่อนลงจะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากไทยเดินทางมา ส.อ.มากขึ้น ในทางกลับกัน การเดินทางของนักท่องเที่ยว ส.อ.ไปไทยจะแพงขึ้น ในขณะที่ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของนักเรียนไทยใน ส.อ.จะถูกลง

6.3 ด้านการลงทุน ค่าเงินปอนด์อ่อนลงจะเป็นโอกาสให้นักลงทุนไทยมาลงทุนซื้อทรัพย์สินใน ส.อ.ได้ถูกลง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อมั่นของนักธุรกิจไทยต่อเศรษฐกิจ ส.อ.ในอนาคตด้วย ในทางกลับกันการไปลงทุนของ ส.อ.ในไทยจะแพงขึ้น

สรุป

ส.อ. ยังไม่ออกจาก EU โดยทันที แต่การเริ่มกระบวนการออกจาก EU จะต้องเริ่มกระบวนการทางกฎหมายของประเทศโดยทันที (immediate legislation) เพื่อกำหนดแนวทางของการออกจากการเป็นสมาชิก EU อย่างเป็นทางการ ตามมาตรา 50 ของสนธิสัญญา Lisbon ส.อ. ต้องเจรจาเพื่อยกเลิกข้อตกลงต่างๆ ทั้งข้อตกลงการค้าเสรีในการเป็นตลาดเดียว (EU's Single Market) การเคลื่อนย้ายบุคลากร/แรงงานเสรี ฯลฯ กับ EU โดยใช้เวลา 2 ปี ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการเจรจาทั้งสองฝ่ายว่าในที่สุดความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่าง EU และ ส.อ. ในอนาคตจะเป็นเช่นไร หลังจากนั้นสมาชิก EU จำนวน 27 ประเทศ รวมทั้งรัฐสภา EU (EU Parliament) ต้องอนุมัติผลการเจรจาทั้งหมด ในขณะที่ ส.อ. ต้องร่างกฎหมายใหม่เพื่อรองรับ Brexit ซึ่งอาจยืดเยื้อมากกว่า 2 ปี ยืดยานยังกระตุ้นทุนทางเศรษฐกิจมาก อาจส่งผลให้ GDP Growth ลด สูญเสียอำนาจทางการแข่งขันในเวทีเศรษฐกิจโลก

ทั้งนี้ Article 50 ไม่ได้ระบุไว้ว่าจะต้องเริ่มใช้เมื่อไหร่หลังจากที่ผลประชามติออกแล้ว และโดยที่นายเดวิด คาเมรอนได้เกริ่นไว้ว่ากระบวนการลาออกทั้งหมดจะเป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีคนใหม่ที่จะมาแทนที่เขา และจะไม่เริ่มจนกว่าจะรู้ว่าเป็นใคร จะส่งผลต่อความล่าช้าของกระบวนการทั้งหมดยิ่งขึ้นไปอีก ซึ่งมีเสียงวิจารณ์ว่า ควรเริ่มใช้ Article 50 ทันที เพื่อลดระยะเวลาของความไม่แน่นอน ที่ส่งผลต่อความไม่แน่นอนและความเชื่อมั่นต่อเศรษฐกิจ ส.อ. ยืดเยื้อต่อไปในอนาคตมากขึ้น

Sources: Financial Time, Bloomberg, BBC News, The Economist, The New York Time, The Washington Post, Eurostat, Office of national Statistic of UK, The Trouble with Europe by Roger Bootle, Europe's Deadlock by David Marsh “สรุปรายงานสถานการณ์และคาดการณ์ผลกระทบ Brexit” โดยสำนักงานส่งเสริมการค้าต่างประเทศ ประจำกรุงลอนดอน “รายงานสรุปผลจาก UK Referendum” โดยสำนักงานตัวแทน ธปท. กรุงลอนดอน “ผลการลงประชามติสมาชิกภาพ EU ของ สอ.” โดย สอท.กรุงลอนดอน

สรุปรวบรวมโดย สำนักงานที่ปรึกษาเศรษฐกิจการคลัง ประจำสหราชอาณาจักรและยุโรป

26 มิถุนายน 2559